

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

18. De materia remota & propinqua baptismi

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

cepto. Baptismus, & Pœnitentia sunt necessaria. Baptismus quidem omnibus, Pœnitentia his, qui mortaliter peccant. Sunt autem sic necessaria, ut nullus secundum legem ordinariam Dei modo possit ingredi cœlum, quin baptizetur; & si post baptismum peccat mortaliter, quin pœniteat, & confiteatur. Attende tamen, quod non sunt ita necessaria in re, sicut est in voto, & proposito, cum re haberi non possunt. Unde qui dolet de peccato sufficienter, & cum proposito confitendi, vel voluntate, si posset, consequitur gratiam, & si moritur, saluatur. Idem de Baptismo. Unde catechumeni, qui Baptismum in voto habent, si casu moriantur, si dolorem de peccatis habuerunt, salvi sunt. Alia Sacramenta, puta, Eucharistia, Confirmatio, Extrema unctio, sunt quidem in præcepto certis temporibus, & cum haberi possunt, ita ut obligent tunc ad susceptionem, sed non sic, ut sine illis non contingat salus. Ordo, & Matrimonium sunt necessaria in Ecclesia in communi considerata, & sic obligant ad susceptionem; tamen ista necessitas non se extendit ad personas particulares, nisi ratio necessitatis urgeat ut si tanta esset hominum paucitas, ut aliqui obligarentur ad matrimonium, & aliqui ad ordinem, quod modo non evenit. Superest, ut in particulari de singulis tractemus.

De materia remota, & propinqua Baptismi.

CAPUT XVIII.

Primum omnium sacramentorum, secundum ordinem susceptionis, est baptismus, quem Magister sent. in lib. 3. dist. 3. sic definit. Baptismus est ablutio corporis exterioris facta, sub præscripta forma verborum. In baptismo, sicut in quouis sacramento, quinque sunt consideranda, materia, forma; minister, suscipiens, effectus.

Materia duplex est, alia remota, altera propinqua. Materia remota est aqua: propinqua est ablutio, quæ fit mediante aqua. Tractemus prius de materia remota. Hæc debet esse aqua elementaris, ideoque in alio liquore non licet baptizare, nec valet baptismus. Unde in vino, ceruisia, & lacte, non potest esse baptismus. Similiter nec in liquoribus herbarum, florum, aut arborum, quæ non sunt aquæ elementares. Similiter nec in sudore, spuro, vrina, quæ sunt excrementa, non aqua. Attende tamen, quod quamuis aqua sic alterata, dam-

modò non sit eius substantia mutata, potest esse materia sacramenti. Vnde in niue, non potest esse baptismus, quia non est habes aliam formam substantialem ab aqua: at vero, quando manet aqua, est materia, vnde nihil refert, an sit calida, frigida, pluuialis, vel fluuiialis, salta, qualis est maris, vel dulcis, pura, vel mixta, dummodo non sit mixtio tanta, vt aqua non sit. Vnde potest esse baptismus in lixiuio, brodio caruorum vel piscium, quando non est notabilis mixtio, vt aqua non sit. Potest esse etiam in aqua expressa à luto, si qua exprimat, licet sit cum terra, similiter in aqua sulphurea: hæc omnia materia esse possunt, licet non sit adhibenda, nisi in extremo necessitatis tempore. Aqua rursus tempore necessitatis non est opus sit benedicta, extra casum necessitatis peccat mortaliter, qui in non benedicta baptizat. Immo debet esse christi nouum illius anni, nisi necessitas sit, vt habetur c. si quis alio, de consec. dist. 4. Dices, quare Christus instituit aquam materiam huius sacramenti?

Dico id esse factum propter duo, & propter significationem, & propter vsum.

Propter significationem quidem, quia optimè exprimitur aqua tres effectus baptismi.

Aqua enim ratione suæ humiditatis ita lauat, vt non relinquit aliquid immunditiæ, reliqui humores non sic: vinum enim relinquit odorem, oleum maculam, lac colorem, aqua nihil. In quo significatur baptismi effectus: totam enim maculam, siue culpam, totam poenam aufert.

Secundò, aqua ratione frigiditatis temperat calores & æstus: baptismus temperat carnis concupiscentiã: effrenatio enim est concupiscentia non baptizati, quàm baptizati.

Tertiò, aqua ratione claritatis recipit radios lucis: per baptismum homo fit aptus ad recipiendum alia sacramenta, & gratiam Dei.

Fuit & aqua instituta propter vsum, quia cum hoc sacramentum sit omninò necessitatis, debuit habere materiã communissimam, qualis est aqua, quæ vbique reperitur. Est igitur materia remota, aqua.

Materia propinqua est, ablutio: est enim opus, quòd abluat corpus. Nota tamen, quòd per abluionem, intelligimus vel immersionem, siue vnam, siue trinam, vel aspersionem, vel effusionem: quocumque modo horum fiat, tenet baptismus. Tamen quisq; debet baptizare, iuxta ritum suæ Ecclesiæ, nisi

aliud

aliud petat necessitas, vel honestas. Necessitas quidem, ut in loco, ubi est trina, vel una immersio, cum est periculum nocenti infantis, potest aspergi, vel pauca aqua suffundi. Honestas, ut, si adultus est, non debet immergi, sed sufficit effusio. Attende tamen, quod debet esse caput, nisi urgeat necessitas. Cum enim puer in ventre matris periclitatur, & emisit manum, vel pedem, potest baptizari in illa parte, & hoc est probabilius, licet aliqui dicant, illum non posse baptizari. S. Tho. 3. p. q. 68. art. 11. tenet quod potest; tamen, si vivit, est denuo sub conditione baptizandus, licet probabile sit, quod non oporteat rebaptizari, ut alij sentiunt, quos citat Siluest. ver. bapt. §. 1. Nota etiam, quod debet esse ablutio, id est: actus ex se ordinatus ad abluionem. Vnde qui puerum morientem projicit in puteum profundum, ut baptizetur, quamvis suffocaretur, quia non potest ab aqua extrahi, iste non baptizat, sed occidit, peccatque mortaliter, & est irregularis, ut dicit Siluest. loco citato, §. 10. contra aliquos: non enim ille est actus abluendi. Potest autem in illo casu vestem extendere, ut aquam ebibat, & postea expressione baptizare, vel puerum in cistella positum chorda usque ad aquam dimittere & extrahere. Quod si hæc non possunt fieri, iudicandum est de hoc, ac si omnino deesset aqua. Nota rursus, quod aqua debet tangere corpus, vel partem. Vnde in ventre non potest puer baptizari aqua superiniecta matri. Nec similiter potest aliquis intra corium inclusus baptizari. Sufficeret, ut dicit Soto, quod aqua caderet super capillos capitis, licet non ita penetraret, ut cutem ipsam attingeret. Hæc igitur est vtraque materia Baptismi.

De forma Baptismi.

CAPVT XIX.

Baptismi forma sunt verba, quæ simul cum abluione proferuntur. Hæc autem triplex est.

Vna secundum Latinam Ecclesiam.

Alteri secundum Græcam.

Tertia, quia uti opus est in baptismo dubio, cum, puta, aliquis dubium, an baptizandus alias esset baptizatus. Non autem intelligendum, quod triplex sit formæ substantia: vna enim est, sed varius exprimendi modus.